

de bond · 5 maart 2010

8 / LEEFWERELD

GEERT VAN HECKE

"WE WILLEN MEER DOEN DAN PUINRUIMEN"

Mensen met een handicap ondersteunen bij hun keuze om alleen te wonen of in een huis met andere mensen. Dat is tot op vandaag het doel van Oikonde Leuven, een dienst voor pleegzorg voor volwassenen die intussen veertig jaar bestaat. Binnen de werking van deze organisatie spelen naast de professionele medewerkers ook vrijwilligers een ontzettend belangrijke rol. Maar mensen met een beperking alleen laten wonen, maakt hen ook kwetsbaarder voor de 'verlokkingen' van de consumptiemaatschappij, stellen de welzijnswerkers van Oikonde vast. Over die 'uitbuiting van de kwetsbaarheid', zoals ze het zelf noemen, hadden we een gesprek met directeur Dirk Verdonck en begeleidster Vera Vandersteen.

Verdonck: "Sinds de oprichting in 1969 komt Oikonde Leuven op voor een solidaire en zorgzame samenleving. We bieden mensen met een handicap verschillende woonvormen aan, met ondersteuning van vrijwilligers en professionele begeleiders. Maar tegelijk willen we, onder meer via onze publicaties, blijven bijdragen tot een correcte beeldvorming van wie met een handicap door het leven moet. Zo hebben we onlangs een artikel geschreven met daarin het verhaal van cliënten die het slachtoffer werden van wat de consumptiewereld hen opdringt. Door zulke situaties aan te kaarten geven we de buitenwereld een realistischer beeld van de beperkingen én mogelijkheden van mensen die in een van onze huizen wonen."

Vandersteen: "We proberen op kleine schaal in het centrum van Leuven in goede woonplekken te voorzien voor mensen met een beperking. Destijds was Oikonde daar een pionier in. Het is pas sinds kort dat ook de Vlaamse overheid begint te spreken over zogenaamde *dió's*, wat staat voor 'diensten inclusieve ondersteuning'. Er is dus op dit moment een duidelijke trend naar kleinschaliger wonen voor mensen met een handicap, en dat kunnen we alleen maar toejuichen."

Driehoek

Verdonck: "In het verleden behoorden ook ex-gevangenen, mensen met een psychiatrische problematiek en thuislozen tot onze doelgroep. Maar dat is midden de jaren negentig veranderd. Vandaag gaat het uitsluitend over mensen met een handicap."

Vandersteen: "Oikonde was van bij de start een initiatief van vrijwilligers. Enkele jaren later kwamen de eerste professionele begeleiders. Onze werking stoelt nog altijd op die driehoek: cliënt, vrijwilliger en professionele kracht. De relatie tussen de cliënt en de vrijwilliger staat voor ons – ook therapeutisch gezien – centraal. Als begeleider staan we aan de zijlijn om mee te ondersteunen. Voor ons komt de vrijwilliger op de eerste plaats. Daarom kijken we met argusogen naar de professionalisering van de sector die zich de voorbije decennia doorgezet heeft. Wij gaan niet mee in de visie dat hulp alleen maar goed kan zijn

als ze door professionele begeleiders aangestuurd wordt. Bovendien hebben wij altijd de waarde ingezien van vrijwilligers die met een cliënt op weg gaan."

Verdonck: "Daarom worden onze vrijwilligers, net als onze cliënten, vooraf hard gescreend. We voeren een strenge selectie door en daar hebben we goede redenen voor. We zoeken naar de *fond* van waaruit een vrijwilliger zich wil inzetten. Iemand die toevallig wat vrije tijd heeft of met een opleiding sociaal werk gauw wat ervaring wil opdoen, wordt niet zonder meer als vrijwilliger aanvaard.

Een vrijwillig engagement bij Oikonde is doorgaans van lange duur, maar het kan wel heel verschillend ingevuld worden. Er is een brede waaier van zes à zeven vormen waarvoor een vrijwilliger zich kan inzetten. De ene persoon voelt zich immers beter in de rol van vrijwilliger-bezoeker, terwijl iemand anders ervoor kiest om enkele jaren met mensen met een handicap samen te wonen."

Joekel van een tv

Vandersteen: "Onze doelgroep zijn mensen met een lichamelijke of verstandelijke handicap. De woonvormen bieden een gevarieerd antwoord op diverse zorgvragen. In onze begeleiding proberen we voortdurend alert te blijven of mensen zich goed voelen in de gekozen woonformule en of die hun levenskwaliteit ten goede komt. Voor heel wat cliënten blijkt de formule van een huisje in de rij, met ondersteu-

Dirk Verdonck

ning van een vrijwilliger-bezoeker, bijzonder geschikt te zijn. Op die manier kunnen ze zo zelfstandig mogelijk wonen en toch verbonden leven."

Verdonck: "We merken wel steeds meer dat mensen met een verstandelijke handicap die in zo'n woonvorm zitten, een extra kwetsbare groep vormen. Het is voor hen niet vanzelfsprekend om een betaalbaar huis te vinden en de wachtlijsten voor sociale woningen zijn gigantisch lang.

Al te vaak worden ze het slachtoffer van de consumptiemaatschappij. Juist omdat ze al zo weinig 'meetellen', hebben ze er veel voor over om er toch maar bij te horen... En dus hopen ze enige identiteit en wat geluk op te bouwen door bijvoorbeeld een joekel van een breedbeeldtelevisie van 3.000 euro te kopen. Niet echt verstandig, zullen sommigen zeggen, en dat klopt natuurlijk ook. Maar wie emotioneel niet zo sterk in zijn schoenen staat en daarbij nog over beperkte verstandelijke mogelijkheden beschikt, kan gewoon niet op tegen de alomtegenwoordige reclamecultuur; de cultuur van steeds meer en beter, waarbij kopen synoniem is van gelukkiger zijn."

Koppelverkoop

Vandersteen: "Wanneer rijke mensen zich al eens door een verkoper laten vangen, noemen we dat vergoelijkend 'een miskoop'. Maar al moeten ze maar 2.000 euro terugbetalen, voor arme, kwetsbare mensen kan het toch het begin

Verà Vandersteen

zijn van een immense tragedie... Een bekend voorbeeld is de gsm die een ravage kan veroorzaken in iemands leven. Niet zelden babbelen onze cliënten er een vierde van hun maandbudget door. En de koppelverkoop die nu wettelijk toegestaan is, maakt het alleen nog maar erger: ze verkopen je een gsm voor nauwelijks 5 euro, terwijl die normaal gezien haast 200 euro kost! Voor het maandabonnement betaal je 25 euro en je krijgt er een massa belminuten gratis bij. Om nog te zwijgen van allerlei aantrekkelijke opties zoals het downloaden van films bijvoorbeeld. Een buitenkans, denk je, tot de eerste rekeningen toekomen... Die lopen soms op tot 200 à 400 euro per maand. En wat blijkt? Het stond in de kleine lettertjes: extra's moeten betaald worden!"

Verdonck: "Organisaties zoals Oikonde proberen dan de schade te beperken. Begeleiders en vrijwilligers spannen zich in om cliënten weerbaar te maken en hen te leren omgaan met hun weinige geld. Soms lukt dat en slaagt een cliënt erin om op een waardige en leefbare manier zijn jaarinkomen te beheren.

Je kan opperen dat iedere mens uiteindelijk toch 'de vrije wil' heeft om de reclame te weerstaan. En mensen moeten op hun verantwoordelijkheid gewezen worden, zeer zeker. Maar wanneer reclame steeds minder informeert en steeds meer gaat verleiden en misleiden, is dat niet meer eerlijk tegenover de consument. Het is een feit dat er een grote groep heel kwetsbare mensen in onze samenleving gewoon geen weerstand kan bieden aan 'georkestreerde verleidingscampagnes'. Het gevaar wordt dan reëel dat welzijnswerkers zich vooral mogen bezighouden met puin te ruimen. En dat kan echt niet de bedoeling zijn van onze job.

Het lijkt erop dat er maatschappelijke mechanismen aan het werk zijn om de sterken nog sterker te maken. Dat op zich zou nog te verdragen zijn, ware het niet dat daardoor de meest kwetsbaren niet zelden nog kwetsbaarder worden gemaakt. Zoiets mogen we als samenleving nooit aanvaarden."

*Info: Oikonde Leuven,
tel. 016-22.96.13,
www.oikondeleuven.be*